

Dokument nr. 8:38

(2003-2004)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik og Ursula Evje

Forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik og Ursula Evje om presisering av gratisprinsippet i grunnskolen

Til Stortinget

BAKGRUNN

Stortinget vedtok under behandlingen av Ot.prp. nr. 94 (2001-2002) om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringslova), gratisprinsippet i grunnskolen. Den nye paragrafen som skal regulere dette gratisprinsippet er § 2-15 Rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring. I denne paragrafen heter det:

"Elevane har rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikkje krevje at elevane eller foreldre dekkjer utgifter i samband med grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletida, leirskoleopphald, ekskursjonar eller andre turar som er ein del av grunnskoleopplæringa."

Intensjonene fra komiteen da denne lovformuleringen ble vedtatt var blant annet at gratisprinsippet skal innebære at alle deler av grunnskoleopplæringen skal være gratis. Kommunen skal ikke kunne kreve betaling for undervisningsmateriell eller andre aktiviteter som er knyttet til grunnskoleopplæringen.

Leirskoler

Når det gjelder leirskole står det spesifikt fra en samlet komité i Innst. O. nr. 43 (2002-2003):

"Komiteen mener at når alle deler av grunnskoleopplæringen skal være gratis, bortfaller muligheten for å ta betaling for visse utgifter knyttet til leirskoleopphold."

De midlene som er satt av til formålet skal gå til å finansiere leirskoleopphold for elever i 7. klasse, og ca. 60 000 barn deltar på dette hvert år. Denne undervisningsformen er bra og ønskes fra forslagsstillernes side videreført for alle elever i skolens regi. Forslagsstillerne har merket seg at det har vært en svært ulik tolkning av regelverket i ulike kommuner, og at de nye bestemmelsene har blitt satt til side i en rekke tilfeller. Ved noen skoler har praksis med å samle inn penger fortsatt som før, uten å ta hensyn til det nye lovverket som ligger til grunn. En vet også at enkelte kommuner prøver å tolke regelverket kreativt for å velte kostnader over på foreldrene.

Tidligere var de midlene som skulle gå til leirskoleopplæring øremerket til formålet. Dette har et flertall på Stortinget forandret på og midlene er nå lagt inn i rammetilskuddet til kommunene. Forslagsstillerne har hatt en rekke henvendelser som tyder på at pengene som var forutsatt brukt til leirskoleopplæring i en del kommuner brukes til andre formål. Konsekvensen av å fjerne øremerkingen av midlene til leirskoleopplæringen bør derfor vurderes etter forslagsstillernes oppfatning.

Studietur til utlandet

Ved en del skoler er det tradisjon for at 10. klasse har en avslutningstur utenlands, som elevene har stort faglig og sosialt utbytte av. Det faglige opplegget kombineres med språkfag, enten engelsk som er obligatorisk, eller andre språk som elevene har i valgfag. Forslagsstillerne er positive til at det arrangeres slike turer, da dette er med på å styrke språkundervisningen og gi elevene motivasjon til å studere utenlands i fremtiden. I spørsmål nr. 289 fra stortingsrepresentant Arne Sortevik til statsråden blir problemstillingen omkring utenlandsturer og gratisprinsippet berørt. Statsråden sitt svar lyder som følger:

"Grunnskolen består av 10 årstrinn. Opplæringsloven § 2-15 som slår fast at den offentlige grunnskoleopplæringen skal være gratis for elevene, omfatter alle disse årstrinnene. Det betyr at kommunen/skolen ikke kan kreve noen form for egenandeler fra elevene for aktiviteter knyttet til grunnskoleopplæringen på noen årstrinn. Forutsetningen for dette er at aktiviteten foregår i skoletiden og i skolens regi, og som en del av grunnskoleopplæringen i samsvar med opplæringsloven og forskriftene til loven.

Det vil være i strid med retten til gratis grunnskoleopplæring dersom elevene blir pålagt å betale egenandeler for å delta på studieturer som er en del av grunnskoleopplæringen og som foregår i skolens regi. Det er uten betydning at studieturen er frivillig og at det gis et undervisningstilbud på skolen for de elevene som ikke deltar på turen. Poenget med opplæringsloven § 2-15 var nettopp å understreke at alle skal ha like muligheter til å delta i skolens aktiviteter."

Slik forslagsstillerne ser det, er det behov for presiseringer av gratisprinsippet slik at en får et klart og godt regelverk som etterleves av alle.

FORSLAG

På bakgrunn av dette fremmer forslagsstillerne følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om presisering av gratisprinsippet knyttet til de refererte problemstillingene.

25. februar 2004